

KONFERENCE

**ANNA MARIE FRANTIŠKA SASKO-LAUENBURSKÁ A JEJÍ ROD:
MEZI ČECHAMI A EVROPOU**

26. 9. 2020 od 10:00

STÁTNÍ ZÁMEK ZÁKUPY, OBŘADNÍ SÁL V PŘÍZEMÍ

pořádá

ŘÍMSKOKATOLICKÁ FARNOST ZÁKUPY

za podpory

**NÁRODNÍHO PAMÁTKOVÉHO ÚSTAVU – SPRÁVY STÁTNÍHO
ZÁMKU ZÁKUPY**

a

SPOLEČNÉHO DĚDICTVÍ ZÁKUPY, zapsaného spolku

PROGRAM

10:00 – 10:20 Úvodní slovo

I. blok: Anna Marie Františka Sasko-Lauenburská a její rod v obecné a regionální historii

moderuje: JUDr. Jan Malíř, Ph.D. (Hradec Králové)

10:20 – 10:50 Mgr. et Ing. Michal Vokurka (Historický ústav AV ČR, v. v. i., Praha), *Sasko-lauenburský rod v 17. století: v síti příbuzenských a politických vztahů*

10:50 – 11:20 Mgr. Jan F. Pavlíček, Ph.D. (Moravská zemská knihovna v Brně), *Vztah Anny Marie Františky Sasko-Lauenburské s rodem Medici*

11:20 – 11:50 Jaroslav Pergl (Buštěhrad), *Anna Marie Františka, velkovévodkyně toskánská, významná šlechtična, výjimečná žena, úspěšná podnikatelka a mecenáška z pohledu regionálního kronikáře*

11:50 – 12:05 *debata*

přestávka na oběd

II. blok: Sasko-Lauenburští a církevní mecenát

moderuje: JUDr. Jan Malíř, Ph.D. (Hradec Králové)

13:30 – 14:00 PhDr. Marek Brčák, Ph.D. (Ústav dějin Univerzity Karlovy a Archiv Univerzity Karlovy) - PhDr. Jiří Wolf (Muzeum města Duchcova, Regionální muzeum v Teplicích), *Julius František Sasko-Lauenburský a Anna Marie Františka Toskánská jako dobrodinci kapucínského řádu*

14:00 – 14:30 Mgr. Jana Kurešová, Ph.D. (NPÚ Liberec), *Poutní areál v Horní Polici ve světle jeho současné obnovy*

14:30 – 14:45 *debata*

přestávka

III. blok: Sasko-Lauenburští a umělecký mecenát

moderuje: JUDr. Jan Malíř, Ph.D. (Hradec Králové)

15:00 – 15:30 Mgr. Lubomír Zeman (NPÚ Locket), *Vzájemné souvislosti stavební podoby zámeckého areálu v Zákupech a v Ostrově*

15:30 – 16:00 Mgr. Ivan Peřina (NPÚ Liberec) – Mgr. Lubomír Zeman (NPÚ Locket), *Závodíště u zámku v Zákupech a Ostrově*

16:00 – 16:15 *debata*

16:15 – 16:30 Zakončení

ANOTACE PŘÍSPĚVKŮ

Mgr. Michal VOKURKA (Historický ústav AV ČR, v. v. i., Praha), Sasko-lauenburský rod v 17. století: v síti příbuzenských a politických vztahů

Príspevek bude reflektovat dějiny sasko-lauenburských vévodů od expanze rodu na počátku 17. století až po jeho vymření roku 1689. Kariéra mužských potomků se začala profilovat již před třicetiletou válkou, avšak teprve ta přinesla změny, které měly na postavení rodu zásadní vliv. Podobné to bylo i s členkami rodu, jejichž provdání mělo zajistit bezpečnou a prestižní pozici Lauenburského vévodství v rámci severní části Říše. Postupem času se však těžiště působnosti rodu přesunulo do habsburské monarchie, kde se rod integroval zejména s katolickou aristokracií. Nadále však byly paralelně udržovány vztahy na říšské i evropské úrovni.

Mgr. Jan F. PAVLÍČEK, Ph.D. (Moravská zemská knihovna v Brně), Vztah Anny Marie Františky Sasko-Lauenburské s rodem Medici

Princezna Anna Marie Františka při korespondenci s Florencií nikdy nezapomněla zmínit svůj původ. Ten demonstrativně vkládala do oficiálního podpisu - Anna Maria Francesca di Toscana nata Duchesa di Sassonia-Lauenberg. Při porovnání s její švagrovou, manželkou prince-následníka Ferdinanda de' Medici, Violante Beatricí Bavorskou, vidíme, že se nejednalo o zavedenou zvyklost. O Anně Marii Francesce medicejská kancelář naopak psala jako o „nostra principessa nuova“. Do rodu Medici vstoupila Anna Marie Františka svatbou s Gianem Gastonem, mladším synem toskánského velkovévody Cosima III., v červenci roku 1697 v Düsseldorfu.

Z dnešního pohledu patří rod Medici k nejznámějším panovnickým rodům v dějinách. V roce 1697 to ale bylo pouhých 167 let (od roku 1530), co Medicejští vládli Florencii jako panovnický, nikoli měšťanský rod. Zatímco Anna Marie Františka, dcera posledního sasko-lauenburského Askance, příslušela k rodu, který již od 13. století náležel k nejvyšší panovnické aristokracii. Hrdost Anny Marie Františky, kterou ostentativně dávala najevo, je pochopitelná. Můžeme říct, že i značně předznamenala budoucí vztahy.

Protektorem Anny Marie Františky při svatebních ujednání byl její švagr a manžel sestry jejího budoucího manžela Johann Wilhelm von Pfalz-Neuburg. Protektorem Giana Gastona byl jeho otec Cosimo III. Na první pohled se jednalo o vzájemně výhodné spojení dvou rodů, které bylo žádoucí i pro císaře. Medicejští, díky svatbě dcery Cosima III. Anny Marie Luisy se zmíněným Johannem Wilhelmem, se dostali do přízně císaře, v té byla i Anna Marie Františka díky jejímu prvnímu manželství s bratrem Johanna Wilhelma, z kterého se narodily dvě dcery. Medicejští měli jistotu, že princezna není na rozdíl od Violante Beatrice Bavorské neplodná. Svatba s princeznou nabízela další výhody, princezna byla finančně plně zajištěna, navíc zde byl výhled na možné dědictví, jež si rod z Florencie pojistil i ve svatební smlouvě. Kromě rozsáhlých majetků v Čechách byla princezna i zákonnou dědičkou Sasko-Lauenburského knížectví v severním Německu. Svatbou v Düsseldorfu se Anna Marie Františka stala medicejskou princeznou, spadala tedy pod ochranu Medicejského rodu. Například bratr

velkovévody kardinál Franco Maria de' Medici byl Protettore d'Imperio a zastával císařské zájmy u papežské kurie v Římě.

Příspěvek pojednává o vztahu Anny Marie Františky s rodem Medici na oficiální i neoficiální úrovni. Anna Marie Františka byla manželkou Giana Gastona a očekával se od ní potomek, který měl zajistit klid rodu nad Arnem. Princezna byla součástí české aristokracie jako toskánská princezna, později manželka dědice trůnů a nakonec velkovévodkyně měla mimořádné postavení. Princezna byla i dědičkou Sasko-Lauenburského rodu, s jejímž dědictvím ji mohli Medicejští výrazně pomoci.

Jaroslav PERGL (Buštěhrad), Anna Marie Františka, velkovévodkyně toskánská, významná šlechtična, výjimečná žena, úspěšná podnikatelka a mecenáška z pohledu regionálního kronikáře

Příspěvek nabídne pohled na mnohvrstevnou osobnost Anny Marie Františky, jak se rýsuje zejména na pozadí regionální historie. Zvláštní pozornost bude věnována roli, kterou sehrála na panství Buštěhrad, kde je její éra spojena mj. s výstavbou zámeckého komplexu, jež je dodnes považován za jednu z velmi hodnotných barokních památek českých zemí.

PhDr. Marek BRČÁK, Ph.D. (Ústav dějin Univerzity Karlovy a Archiv Univerzity Karlovy) - PhDr. Jiří WOLF (Muzeum města Duchcova, Regionální muzeum v Teplicích), Julius František Sasko-lauenburský a Anna Marie Františka Toskánská jako dobrodinci kapucínského řádu

Dějiny kapucínského konventu v Zákupích jsou dosud bílým místem naší historie. Cílem příspěvku je tedy přiblížit dějiny tohoto kláštera, jehož areál je v současné době velmi ohroženou kulturní památkou, a to na příkladu vztahu zdejších kapucínů s rodem sasko-lauenburským, jehož členové klášter založili a následně ho jako jeho patroni i materiálně podporovali. Z hlediska časového vymezení se studie zabývá léty 1678–1741. Roku 1678 začala jednání s Juliem Františkem Sasko-Lauenburským (1641–1689) o uvedení kapucínů do Zákup, která v roce 1681 vyústila v založení konventu. Horní mezník tvoří rok úmrtí Anny Marie Františky Toskánské (1672–1741), která se po smrti svého otce Julia Františka stala majitelkou zákupského panství a zároveň tak i patronkou zdejšího kapucínského kláštera, jehož byla rovněž velkou mecenáškou. Interakce mezi Sasko-Lauenburskými a kapucíny bude popsána oboustranně, tj. budou v ní vylíčeny i protislužby, které řád šlechtické rodině za její podporu poskytoval (zpovědníci, duchovní výpomoc na panství atd.).

Mgr. Jana KUREŠOVÁ, Ph.D. (NPÚ Liberec), Poutní areál v Horní Polici ve světle jeho současné obnovy

Příspěvek představí obnovu poutního areálu v Horní Polici, která je rozdělena do dvou etap. V rámci první etapy proběhla obnova kostela Navštívení Panny Marie zahrnující opravu krovů, střech, fasád, vnitřních omítek a restaurování vybraného mobiliáře. Opravena byla zvonice, do níž byly osazeny repliky tří zvonů. Ambit získal nové věžičky. Úpravou prošlo také prostranství kolem kostela. Na oratořích a emporách byla zbudována malá muzejní expozice.

Dokončením první etapy obnovy se celému areálu navrátil jedinečný a nesmírně silný architektonický výraz vtisknutý tomuto místu pražským stavitelem Václavem Špačkem, dvorním architektem Anny Marie Františky velkovévodkyně toskánské. Druhá etapa, která areál čeká v letošním a příštím roce, zahrne opravu ambitů.

Mgr. Lubomír ZEMAN (NPÚ Locket), *Vzájemné souvislosti stavební podoby zámeckého areálu v Zákupcích a v Ostrově*

Příslušníci sasko-lauenburského rodu rozvinuli významný umělecký mecenát, který v Čechách dodnes dokládá řada stavebních památek, na prvním místě rodové rezidence v Ostrově nad Ohří a v Zákupcích. Ty měly nejen reprezentovat postavení rodu, ale současně i umožnit pohodlný život, což se projevilo ve vysokých nárocích na architektonickou kvalitu rezidencí, ale také na komfort bydlení. Mezi oběma rodovými rezidencemi přitom existovaly úzké vzájemné vztahy, které by měl příspěvek podhalit.

Mgr. Ivan PEŘINA (NPÚ Liberec) – Mgr. Lubomír ZEMAN (NPÚ Locket), *Závodíště u zámků v Zákupcích a Ostrově*

Příspěvek poskytne srovnávací pohled na existenci závodíšť u obou velkých rodových rezidencí a nabídne tak i vhled do fungování těchto rezidencí a života v nich v době vrcholného baroka.

